

شناسایی عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک با استفاده از تکنیک
تصمیم‌گیری چند معیاره (MADM) (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌های پیام‌نور استان
اصفهان در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۷)

عباس منصوری^۱ تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۱۰

دکتر بهناز اژدری^۲ تاریخ پذیرش: ۹۸/۳/۱۸

دکتر مجید گل پرور^۳

چکیده

پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک دیمتل، به دنبال طراحی مدل عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک می‌باشد. این پژوهش بر اساس هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع تحقیقات آمیخته (کیفی-کمی) می‌باشد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته بوده و به منظور گردآوری اطلاعات، با روش نظری و هدفمند (گلوله برفی) با تعداد ۱۵ نفر از خبرگان دانشگاه مصاحبه انجام شد. با استفاده از نظرات خبرگان تعداد ۳۴ متغیر، نهایی شدند که مبنای تهیه پرسشنامه اصلی طرح قرار گرفتند. تعداد ۳۸۴ پرسشنامه بین دانشجویان پیام نور اصفهان در سال ۱۳۹۸ توزیع شد. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل تم و جهت رتبه‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های تأیید شده از بین تکنیک‌های تصمیم‌گیرهای چند معیاره، از تکنیک دیمتل تحت بستر نرم افزار Super Decision استفاده شده است. نتایج حاصل از الگوی دیمتل نشان داد که در بین ۳ شاخص تأثیرگذار نظام سیاسی با مقادیر J ، R ، $R+J$ و $R-J$ به ترتیب (۹/۲۴۵۳۰۵، ۷/۷۹۴۹۴۱، ۱۷/۰۴۰۲۵ و ۱/۴۵۰۳۶۴) بیشترین تأثیر را بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک دارند و همچنین به ترتیب ابعاد کنشگران سیاسی و نهادهای سیاسی در اولویت‌های دوم و سوم قرار دارند.

کلیدواژگان: اعتماد سیاسی، فیس بوک، تصمیم‌گیری چند معیاره، تکنیک دیمتل

^۱ دانشجوی دکتری علوم سیاسی، گرایش مسائل ایران، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، کرمان، ایران

^۲ استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، کرمان، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، کرمان، ایران

مقدمه

اعتماد زیر بنای روابط اجتماعی و سیاسی در هر جامعه‌ای است. اعتماد می‌تواند همچون روغنی چرخ دنده‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را روان کند و تعاملات اجتماعی توأم با اطمینان را در جامعه افزایش دهد. ابعاد اعتماد سیاسی، اجتماعی و فردی بر یکدیگر تأثیرگذارند و کاهش یا افزایش هر کدام بر بعد دیگر تأثیر خواهد داشت. اعتماد به حکومت از جمله مواردی است که همواره مورد توجه علمای علوم اجتماعی و به ویژه علم سیاسی بوده است. همانگونه که دوگان (۱۳۷۵) بیان می‌کند: اعتماد به حکومت با مفهوم مشروعیت پیوند نزدیکی دارد و بی‌بیان می‌کند که مشروعیت به کل نظام سیاسی و ماهیت ثابت آن اشاره دارد. اعتماد سیاسی می‌تواند به نوعی جهت‌گیری نسبت به حکومت تلقی شود به گونه‌ای که بدبینی و بدگمانی به حکومت بیان این عقیده است که حکومت به طرز صحیحی عمل نمی‌کند و دستاوردها مطابق توقعات و انتظارات فردی تحقق نمی‌یابد.

نیوتن (۲۰۰۱) می‌نویسد اعتماد سیاسی اعتمادی است که بیشتر با متغیرهای سیاسی بیانگر علائق سیاسی نظیر افتخار به نظام‌های سیاسی، ملی، اعتقاد به دولت باز و جهت‌گیری‌های چپ و راست در ارتباط است. به زعم نیوتن اعتماد سیاسی یک امر فردی نیست و آن را باید در سطح کل جامعه در نظر گرفت چون اعتماد در نهادهای سیاسی بر مبنای ارزیابی چگونگی کارکرد سیستم سیاسی است. به نظر می‌رسد بدون وجود اعتماد سیاسی لازم رابطه مناسبی بین شهروندان و حکومت شکل نمی‌گیرد در چنین شرایطی حتی اگر دولتی توسعه‌خواه برنامه‌ریزی‌های لازم برای توسعه را در دستور کار داشته باشد اما به علت نبود اعتماد سیاسی لازم، شهروندان برای عملی کردن این برنامه‌ها مشارکت نخواهند کرد.

جونز (۱۳۵۸: ۳۵۴) معتقد است اعتماد، انتظار وقوع یک رویداد است. به طوری که این انتظار منجر به رفتاری می‌گردد که در صورت برآورده شدن انتظارات افراد پیامدهای انگیزشی درونی ایجاد می‌کند. در غیر این صورت پیامدهای انگیزشی منفی در پی دارد.

براین اساس می‌توان ملاحظه کرد در صورتی که اعتماد سیاسی وجود نداشته باشد بنابراین انگیزشی درونی در شهروندان برای مشارکت سیاسی، اجتماعی به وجود نخواهد آمد. مقوله اعتماد سیاسی در جامعه بسیار حائز اهمیت است. حتی میزان و مقدار این اعتماد مورد توجه نویسندگان قرار گرفته است به گونه‌ای که برخی عنوان کرده‌اند اعتماد جامعه نسبت به حکومت باید متعادل و متوسط باشد. اعتماد کامل نسبت به یک شخص، سیاست یا سیستم موجب تمجید و ستایش آن می‌شود همانطوری که

بی‌اعتمادی و عناد کامل باعث تعارض و ایجاد کنش‌های جدی می‌شود (نصیری، ۱۳۸۰، نقل از غفاری).

در کشور ما نیز اعتماد سیاسی از اهمیت زیادی برخوردار است. ایران کشوری در حال توسعه است و به ثمر رسیدن تلاش‌ها و برنامه‌های توسعه به طور جدی به مشارکت شهروندان در فرآیند توسعه نیاز دارد و شهروندان در صورتی در این امر فعالانه حضور خواهند داشت که به میزان مطلوبی از اعتماد سیاسی برخوردار باشد.

بی‌اعتمادی سیاسی شهروندان به حکومت و دولت می‌تواند به شکاف بیشتر دولت و ملت منجر شود که مردم را از انجام هر گونه اصلاحات در جامعه ناامید کند و آنها را به سوی رفتارهای ساختار شکنانه سوق دهد که نتایج بسیار نامطلوبی را برای جامعه رقم خواهد زد.

نتایج پژوهش‌هایی که در زمینه اعتماد صورت گرفته است رضایت‌بخش نیست و پژوهشگران تأکید داشته‌اند که اعتماد مردم به حکومت رو به افول گذاشته است با توجه به آنچه ذکر آن در سطور پیشین رفت می‌توان دریافت که کاهش اعتماد سیاسی می‌تواند به نتایج نامطلوب اجتماعی سیاسی منجر شود. بنابراین ملاحظه می‌گردد که این موضوع در حال حاضر تبدیل به مسئله اجتماعی شده است و یکی از راهکارها در این زمینه تا پیش از آن که به بحران تبدیل شود انجام پژوهش‌های جزئی‌تر است تا بتوان به این وسیله به ارائه راهکارهایی برای افزایش اعتماد سیاسی پرداخته شود.

عوامل متعددی بر اعتماد سیاسی تأثیرگذار هستند. در سالهای اخیر به ویژه پس از ایجاد فضای مجازی و کاربرد زیاد آن از سوی کاربران ایرانی، زندگی شهروندان را تحت تأثیر قرار داده است و یکی از مقوله‌هایی که به شدت متأثر از فضای مجازی بوده است اعتماد سیاسی است.

به اعتقاد برک (۱۹۹۸) فضای مجازی، فضایی است که مردم به عنوان یک مکان می‌توانند در آنجا به هم می‌پیوندند و یک انجمن مجازی تشکیل داده و یک هویت مجازی اتخاذ می‌کنند.

دقیقاً به دلیل ایجاد همین هویت مجازی که برک به آن اشاره کرده است. افراد می‌توانند اخبار و اطلاعات ناموثق و نامعتبر را در فضای مجازی منتشر کنند و بدین وسیله افکار عمومی جامعه را تحت تأثیر قرار دهند و حتی گاه آن را ملتهب کنند.

با توجه به مشکلاتی که فضای مجازی می‌تواند از این طریق ایجاد کند دور از ذهن نیست که اعتماد سیاسی را نیز متأثر سازد و در شرایطی که جامعه ما نیازمند مقدار قابل توجهی از اعتمادی سیاسی برای انجام کارکردهای همه جانبه‌اش است.

این پژوهش درصدد است به بررسی چگونگی تأثیر شدت و جهت تأثیر فیس بوک

بر اعتماد سیاسی بین دانشجویان در

شهر اصفهان پردازد. امید است با استفاده از نتایج این پژوهش و ترسیم چگونگی تأثیر میزان استفاده از فیس بوک بر اعتماد سیاسی دانشجویان بتوان به ارائه راهکارهایی در جهت افزایش اعتماد سیاسی دانشجویان پرداخت.

مبانی نظری تحقیق

تعریف اعتماد سیاسی

اعتماد سیاسی می تواند به عنوان نوعی جهت گیری نسبت به حکومت تلقی شود به گونه ای که بدبینی و بدگمانی سیاسی بیان این عقیده است که حکومت به طرز صحیحی عمل نمی کند و دستاوردها مطابق توقعات و انتظارات فردی تحقق پیدا نمی کند (غفاری، ۱۳۸۳: ۳۴). از دیدگاه هترینگتون، اعتماد سیاسی عبارت است از درجه ای از انتظارات شهروندان از میزان توانایی و موفقیت حاکمان.

کارکردهای اعتماد سیاسی

عنوان سیاسی به عنوان یکی از مولفه ها و متغیرهای مهم در جهت توسعه سیاسی و حرکت به سوی دموکراسی در جوامع مختلف مطرح است. از جمله آسیب های مهم اجتماعی و سیاسی که یک نظام مردم سالار را مورد تهدید جدی قرار میدهد کاهش رو به تزايد اعتماد سیاسی شهروندان به افراد، خط مشی های سیاسی، اقتصادی، عقیدتی و امنیتی نهادهای مختلف دولتی و غیر دولتی آن نظام است (هرسیچ، ۱۳۸۳: ۲۳۹) اعتماد سیاسی که به طور کلی اعتماد شهروندان به نهادهای سیاسی تعریف شده است، نشانگر مهم مشروعیت سیاسی است. اعتقاد به عدالت این نهادهای سیاسی و رژیم که آنها بخشی از آن هستند. اعتقاد گسترده به مشروعیت معمولاً به عنوان یک شرط لازم برای بقا رژیم های سیاسی محسوب می شود. بنابراین، اندازه گیری سطح و توسعه اعتماد سیاسی می تواند به اطلاعات مهمی در مورد ثبات نظام های سیاسی ارائه دهد. اعتماد به رژیم سیاسی یک کشور، مخارج اداره خوبی را برای زمانی که عملکرد روزانه رژیم نتواند انتظارات را برآورده سازد، ایجاد می کند. با توجه به این دلایل مهم، اعتماد سیاسی اغلب به عنوان یک عنصر ضروری از فرهنگ شهری که برای ثبات نظام های دموکراتیک ضروری است. در نظر گرفته می شود (سید امامی، قادری، ۱۳۹۵: ۵). به نظر می رسد که همه دولتها با هر نوع ماهیتی، ناگزیر از حساس بودن در برابر وضعیت رابطه بین خود و شهروندان هستند. طبیعی است که دولت ها از نقطه نظر برخورداری از روحیه، تفکر، اراده و عمل مردم سالارانه با یکدیگر تفاوت دارند و بالطبع، از حساسیت های متفاوتی نسبت به اهداف، منافع و تقاضاهای عمومی برخوردار هستند. به هر حال، درک واقعیات و الزامات برخورد با شهروندان و اندیشیدن تمهیدات لازم برای پاسخ

گویی مؤثر به تقاضاهای عمومی را می توان از جمله چالش های اساسی همه دولت های معاصر قلمداد کرد چرا که به نظر می رسد تصحیح و تقویت رابطه بین دولت و حوزه عمومی بتواند منجر به افزایش رضایتمندی و اعتماد عمومی نسبت به نقش، جایگاه و عملکرد دولت شده و عملاً منجر به تقویت زمینه عمومی لازم برای ایفای بهتر وظایف دولت شود (دانایی فرد، حسن زاده، نصراللهی، ۱۳۹۳: ۱۰۲).

اعتماد سیاسی یک باور خشتی و بی اثر نیست و کارکردهای موثری بر آن مترتب می باشد. به عبارت دیگر با تقویت و یا تضعیف اعتماد سیاسی در جامعه، دولت مواجه با تبعات محسوس و قابل توجهی خواهد شد (اسدی و رضوی، ۱۳۹۴: ۱۴۲).

در دنیای امروز، عامل انسانی هر روز بیش از پیش اهمیت می یابد و در نتیجه بیشتر نیاز به بسط و گسترش اعتماد اهمیت پیدا کرده است. زیرا انتخاب های مردم در مورد کالا، نامزدهای سیاسی، سیاست ها و راهبردها، تأثیر جدی و اساسی در رقم زدن پدیده های اجتماعی دارد. امروزه می توان ادعا کرد که حرف آخر را مردم می زنند و همه ی نهادهای ذی نفع می کوشند با هر وسیله ای اعتماد مردم را جلب کنند. حتی اگر بتوانند با فریب افکار عمومی را دستکاری می نمایند و اعتماد مردم را به دست می آورند. اعتماد سیاسی بازتابی از وجود جو گسترده ای اعتماد در جامعه است و حضورش پیش شرط ضروری برای وجود یک نظام سیاسی پویا و زنده است (ردادی، ۱۳۹۰، ۴۶ و ۴۵).

در واقع، اعتماد سیاسی برای ادامه دموکراسی حیاتی است و کاهش اعتماد دموکراسی را تضعیف می نماید. اعتماد به سیستم، باعث می شود اقلیت بپذیرند که در وقت مناسب قدرت به انتهای هم واگذار می گردد. اما اگر این اعتماد سیاسی وجود نداشته باشد اقلیت و مردم احساس کنند که از راه قانونی و روال عادی نمی توانند بر روندهای سیاسی تأثیر بگذارند. بنابراین سعی می کنند کل نظام سیاسی را زیر و رو کنند و این وظیفه را یا به افراط گرایان سیاسی می سپارند و یا اینکه شخصا وارد میدان شده و برای مبارزه با حاکمیت، روش های خشونت آمیز و غیر قانونی را به کار می بندند. به دلیل وابستگی اعتماد و دموکراسی، می توان گفت که با کاهش اعتماد، دموکراسی نیز تحلیل می رود. بنابراین سیاستمداران و محققان علوم اجتماعی و تمام کسانی که به دموکراسی دلبستگی دارند، نسبت به کاهش اعتماد در جامعه حساسند و آن را مرتباً رصد می کنند (ردادی، ۱۳۹۰: ۱۹۸).

شاخص های اعتماد سیاسی

نورس در تعریف اعتماد سیاسی به چند شاخص پرداخته که عبارتند از (لارسن^۱، ۲۰۰۷: ۲۳۴-۲۲۲):

-توجه و پشتیبانی از اجتماع سیاسی نظیر ملت

-حمایت از قانون اساسی کشور

-حمایت از امور اجرایی رژیم مثل دموکراسی و امثال آن

-حمایت از نهادهایی مثل دولت، پارلمان، قوه ی قضاییه، پلیس و حمایت از کنش

گران و روسای سیاسی و اجرایی

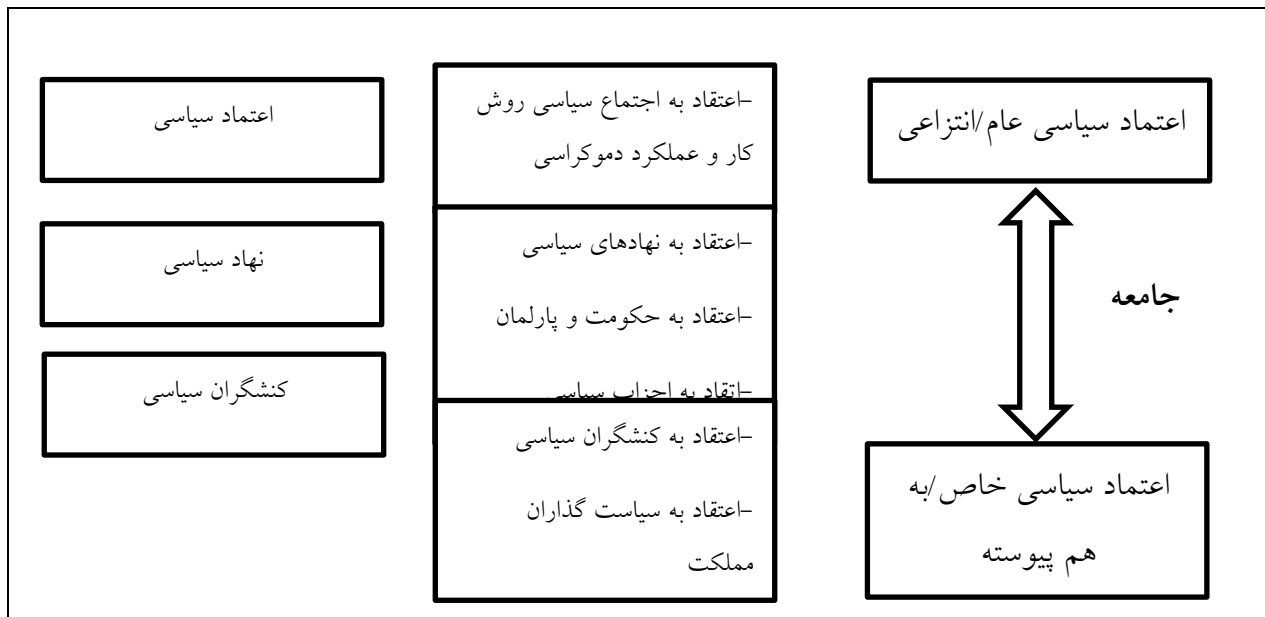
با توجه به نظریات بریتزر، اعتماد سیاسی را می توان در طیفی وسیع شامل سه بعد

در نظر گرفت که عبارتند از: اعتماد به سیستم سیاسی، اعتماد به نهادهای سیاسی و

اعتماد به کارگزاران بخش عمومی (نورس^۲، ۲۰۱۰). با توجه به این امر، ابعاد اعتماد

سیاسی را می توان در قالب نمودار زیر تشریح کرد:

نمودار شماره (۱). ابعاد اعتماد سیاسی

پیشینه تجربی پژوهش

در زمینه اعتماد سیاسی تحقیقاتی صورت گرفته است که در ادامه به ذکر خلاصه‌ای از آن‌ها پرداخته می‌شود. هر چند اکثر تحقیقات صورت گرفته در جامعه‌های آماری متفاوتی و با فرضیه‌های مختلف بوده است. اما با مروری تاریخی بر آنها می‌توان به درک تقریباً روشنی از وضعیت اعتماد سیاسی در ایران رسید.

پژوهشی با عنوان (فرا تحلیل مطالعات اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب) توسط مرادی و دیگران (۱۳۹۶) صورت گرفته است. هدف اصلی این مطالعه بررسی مطالعات

1. Larson

2. Norris

اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب اسلامی بوده است. محققان به دنبال بررسی این موضوع بودند که مطالعات اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب به چه صورت و تحت تأثیر چه متغیرهایی انجام شده است. روش تحقیق در این مطالعه فراتحلیل و جامعه آماری کلیه پژوهش‌های انجام شده در حوزه اعتماد سیاسی در ایران بوده است. حجم نمونه ۳۵ مقاله علمی پژوهشی چاپ شده در نشریات مختلف است. یافته‌های این پژوهش نمایانگر این مهم است که دیگر نشان داد که از بین مولفه‌های موثر بر اعتماد سیاسی می‌توان به مواردی از قبیل توجه به رسانه‌های اجتماعی، میزان دینداری و رفاه اقتصادی اشاره داشت.

دانش فرد و ادیب زاده (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای شاخص‌های متفاوتی را که برای سنجش اعتماد سیاسی به کار رفته است را استخراج کردند. مقایسه این شاخص‌ها بین کشورهای مختلف نشان داد که کشورهای مختلف در راستای توجه به اعتماد سیاسی بر مولفه‌هایی از قبیل توجه به رفاه اقتصادی و همچنین عامل فرهنگی تاکید داشته‌اند. در حالی که در ایران هنوز کاری در این زمینه صورت نگرفته است. کشورهای توسعه یافته با در نظر گرفتن مسایل اقتصادی و فرهنگی خاص خود اقدام به تعیین شاخص و سنجش اعتماد سیاسی کرده‌اند. محققان نتیجه گرفته‌اند که برای سنجش اعتماد سیاسی استفاده از الگوی بومی مورد نیاز است.

امام جمعه زاده و دیگران (۱۳۹۲) تحقیقی را با عنوان (تحلیل رابطه مصرف رسانه‌ای و میزان اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان) به انجام رسانیده‌اند. روش تحقیق پیمایش و جامعه آماری کلیه دانش‌جویان دانشگاه اصفهان و حجم نمونه ۱۷۰ نفر بوده است. نتایج پژوهش نشان داد که بین مصرف رسانه‌های الکترونیک و اعتماد سیاسی و اجتماعی رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. رابطه بین دیگر متغیرهای مصرف رسانه یعنی رسانه‌های چاپی و دیداری شنیداری با اعتماد اجتماعی تایید شده است.

پژوهشی با عنوان (تحلیل عوامل مرتبط با اعتماد سیاسی دانشجویان دانشگاه شیراز) توسط جهانگیری و ابوترابی (۱۳۹۱) به انجام رسیده است. مطالعه به شیوه پیمایش صورت گرفته است و نمونه تحقیق ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه شیراز بودند که به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی انتخاب شده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که تنها ۲۶/۷ درصد افراد دارای اعتماد سیاسی پایین و ۵۶/۳ درصد از افراد دارای اعتمادی در سطح متوسط و تنها ۱۷ درصد افراد دارای اعتماد سیاسی بالا بوده‌اند.

جانگ. والنزلا^۱(۲۰۱۲) در تحقیقی به بررسی تأثیر رسانه‌های ارتباط جمعی (رسانه‌های دیجیتال، استفاده از اخبار و مصرف فردی سرمایه اجتماعی) بر فعالیت‌های مدنی و مشارکت سیاسی و اجتماعی در ایالت متحده آمریکا پرداخته‌اند. براساس نتایج حاصل از این تحقیق در ایالت متحده آمریکا استفاده از رسانه‌های آفلاین و آنلاین و کسب اخبار و اطلاعات از طریق سایت‌های مختلف تأثیر مثبتی بر روی سرمایه اجتماعی افراد و در نتیجه بر فعالیت‌های مدنی و مشارکت سیاسی و اجتماعی آن‌ها داشته است (نقل از فاضل و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۳۷)

گروس و همکارانش (۲۰۰۱) در پژوهشی با عنوان (بررسی تأثیرات رسانه بر اعتماد سیاسی بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر) به بررسی رابطه مصرف رسانه و اعتماد سیاسی و اعتماد به نهادهای حکومتی پرداخته‌اند (Gross and at al, 2004).

نتایج تحقیق نشان داده است که تلویزیون و روزنامه در سطح کلی اعتماد را محقق نمی‌سازد اما پس از این حادثه نقش اساسی در تغییر سطح اعتماد فردی داشته است. در واقع کسانی که تلویزیون را به میزان بیشتری استفاده کرده‌اند اعتمادشان کاهش یافته است اما سطح اعتماد کسانی که روزنامه می‌خوانند در سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۲ افزایش یافته است.

پاتریشیا (۲۰۰۰) در پژوهشی با عنوان (تأثیر رسانه‌ها بر اعتماد اجتماعی و سیاسی) فرضیه‌ای را براساس وجود رابطه مستقیم بین میزان بهره‌مندی از رسانه‌های جمعی و میزان اعتماد اجتماعی پی ریزی کرده است. نتایج این پژوهش نشان داد که رسانه‌های جمعی در شرایط خاصی می‌توانند عاملی تأثیر گذار بر اعتماد باشند. (Patricia, 2000)

روش تحقیق

تحقیق حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نقطه نظر چگونگی جمع‌آوری اطلاعات، از نوع تحقیقات آمیخته اکتشافی (کیفی-کمی) است. در این پژوهش در اولین گام جهت شناسایی عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک با مراجعه به منابع مختلف نظیر نشریات، تحقیق‌های داخلی و خارجی در این زمینه، این شاخص‌ها استخراج گردیده است. به منظور اجماع اولیه بر روی دسته‌بندی صورت پذیرفته، این اطلاعات در اختیار گروه کارشناس قرار گرفته است. تعداد ۱۵ نفر از خبرگان دانشگاهی در حوزه علوم سیاسی بر اساس عواملی نظیر سابقه فعالیت حرفه‌ای در زمینه شبکه‌های مجازی در محیط سیاسی، سابقه انجام تحقیق‌های علمی در این زمینه و مواردی از این دست انتخاب شده است. پرسشنامه‌ها پس از جمع‌آوری به دقت مورد بررسی قرار

^۱ . Jang. Valenzella

گرفت و نظرات پاسخ دهندگان مورد ارزیابی و جمع بندی قرار گرفت. نتایج حاصل از بررسی های انجام شده در مراحل فوق، دسته بندی شده است، و سؤال های تحقیق به صورت کلی و در قالب ویژگی های مرتبط با دسته بندی پیش گفته و اهمیت آنها بر جزء مولفه مربوطه تدوین شده است. جامعه آماری در بخش کیفی خبرگان (متخصصان و خبرگان دانشگاهی آگاه به مبحث اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک) می باشد. در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی ۱۵ نفر انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها در بخش کیفی، مصاحبه مصاحبه های نیمه ساختاریافته می باشد. بخش کیفی تحقیق حاضر با استفاده از تحلیل تم انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش در بخش کمی شامل تمامی دانشجویان پیام نور اصفهان در سال ۱۳۹۸ می باشد. که تعداد آنها نامشخص می باشد. روش نمونه گیری در این تحقیق از نوع نمونه گیری تصادفی طبقه ای مناسب با حجم جامعه می باشد. در این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر انتخاب شده است. پرسشنامه پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و برگرفته از نظرات خبرگان استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۳۴ گویه مربوط به عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک می باشد. در این پژوهش جهت رتبه بندی مؤلفه ها و شاخص های تأیید شده از تکنیک تصمیم گیری چند معیاره MADM، و از روش تکنیک دیمتل استفاده شده است در این پژوهش از نرم افزار سوپر دسیژن (Super Decision) استفاده شده است.

تحلیل داده های کیفی

یکی از مراحل مهم هر پژوهش تجزیه و تحلیل داده ها با بهره گیری از ابزارهای مناسب و معتبر است. زیرا استخراج نتایج بدیع و کاربردی مستلزم تحلیل صحیح و مناسب داده هاست. در طرح های پژوهش آمیخته، محقق بر آن است که درباره یک پدیده با موقعیت نامعین اطلاعات اساسی و دقیقی کشف کند. در روش پژوهش آمیخته داده های کمی و کیفی، هر کدام با روش های خاصی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. در این پژوهش با توجه به اولویت روش کیفی، ابتدا نتایج حاصل از اجرای مصاحبه مورد تحلیل قرار می گیرند. پس از انجام مصاحبه، تمامی مصاحبه ها روی کاغذ پیاده می شود، متون در جداول مربوطه که هر ردیف آن به یک داده خام اختصاص دارد، یادداشت می شود. در مرحله بعد با بهره گیری از روش مقایسه کردن و پرسش مداوم در این مورد که این داده ها با چه مفهومی مشابهت بیشتری دارند؟ به داده های خام عناوین مفهومی دریافت می گردد. روش های تحلیل کیفی برای آشکار کردن معانی که افراد به تجربه هایشان می دهند، مناسب است. در بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی

در استفاده از فیس بوک ۱۵ نفر از خبرگان گزاره های متعددی مطرح کردند که در جدول شماره ۱ عنوان شده است.

جدول ۱: مهمترین گزاره های کلامی مصاحبه شوندگان (کدگذاری باز)

ردیف	مفهوم (کد)	میانگین	انحراف معیار
۱	به نظر من مسئولین دوراندیشی لازم برای حل مشکلات کشور را ندارند	3.1	1.086
۲	مسئولین جمهوری اسلامی از تخصص و مهارت لازم برای انجام وظایف شان برخوردارند	2.58	1.258
۳	اکثر مسئولین ما تجربه و پختگی لازم برای انجام امور را دارند	2.12	1.373
۴	مسئولین ما منفعت جمعی جامعه را به مصالح فردی شان ترجیح می دهند	3.09	1.094
۵	من فکر میکنم برخی از مسئولین در مورد جلوگیری از حیف و میل بیت المال کاری نمی کنند	3.05	1.021
۶	مسئولین در مورد مردم احساس وظیفه و دلسوزی دارند	2.82	1.119
۷	ما احساس آسودگی داریم چون مسئولین تمام تلاش خود را در پیشگیری از جرم انجام می دهد	3.1	1.075
۸	به نظرم برخی از مسولین رده بالا توان اجرایی بالایی ندارند	3.05	1.013
۹	مسئولین از امکانات کشور به خوبی برای دستیابی به توسعه استفاده می کنند	3.01	1.030
۱۰	اکثر مسئولین نشان داده اند که به فکر امنیت کشور هستند	2.89	1.288
۱۱	نمایندگان مجلس شورای اسلامی	3.6	.514
۱۲	شورای نگهبان	3.21	.875
۱۳	قضات دادگاه	2.74	.841
۱۴	قوه قضاییه	2.63	.770
۱۵	نیروی انتظامی	2.99	1.057
۱۶	رئیس جمهور	2.71	1.258
۱۷	وزیران دولت	2.12	1.373
۱۸	اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام	3.09	1.094
۱۹	اعضای مجلس خبرگان رهبری	2.12	1.373
۲۰	از اینکه در نظامی مبتنی بر جمهوری اسلامی زندگی میکنم خوشحالم	3.35	0.852

1.104	3.07	از اکثر مواضع جمهوری اسلامی در امور داخلی پشتیبانی میکنم	۲۱
1.057	2.99	افراد جامعه می توانند به راحتی به نظام جمهوری اسلامی انتقاد کنند بدون اینکه پیامدی برایشان داشته باشد	۲۲
1.258	2.71	به نظر می رسد نظام سیاسی تمایلی برای شرکت دادن واقعی مردم در اداره سیاسی جامعه را ندارد	۲۳
1.373	2.12	نظر اکثریت مردم در انتخابات محترم است و نتیجه انتخابات اغلب همان است که مردم می خواهند.	۲۴
1.094	3.09	نظام جمهوری اسلامی بیش از هر چیز در فکر بهبود جامعه است	۲۵
1.021	3.05	اگر خدای ناکرده حادثه ای نظیر جنگ پیش بیاید حاضر به دفاع از نظام هستم	۲۶
1.304	2.86	تعامل مردم ونظام بیشتر دوستانه است تا بر مبنای زور.	۲۷
1.119	2.82	مردم در تصمیم گیری ها ی نظام نقش کاملاً جدی دارند	۲۸
1.253	2.48	قانون اساسی متناسب با وضعیت فعلی کشور نیست و باید اصلاح شود	۲۹
1.075	3.1	در کل عملکرد نظام سیاسی به نفع مردم است	۳۰
1.013	3.05	به کارهایی که نظام جمهوری اسلامی انجام می دهد می توان اعتماد کرد	۳۱
1.288	2.89	نظام جمهوری اسلامی در انجام کارها به نظرات و خواسته های مردم توجهی ندارد	۳۲
0.841	2.74	تمام سعی نظام جمهوری اسلامی تامین منافع عمومی است نه منافع و خواسته های افراد خاص	۳۳
0.770	2.63	عده ای معتقدند هر چه می گذرد اوضاع مملکت بهتر می شود	۳۴

همانطور که جدول ۱ نشان می دهد صاحب نظران در مصاحبه های ۱۵ گانه به طیف وسیعی از عوامل در پاسخ به سوال اشاره کردند به منظور جمع بندی و شناسایی مقوله ای اصلی (کدها) مفاهیم شناسایی شده در جدول ۲ ارائه شده است. با مقایسه مفاهیم (کدها) مختلف می توان زمینه های اشتراک بیشتری را میان آنها کشف کرد که امکان طبقه بندی مفاهیم مشابه در قالب طبقه بندی های یکسان را فراهم خواهد ساخت. حاصل این مرحله از فرایند که شکل گیری مؤلفه ها می باشد:

جدول ۲ کدها (مفاهیم شناسایی شده) حاصل از مصاحبه با صاحب نظران (کدگذاری محوری)

ردیف	کد محوری	کد گذاری باز
۱	کنشگران سیاسی	به نظر من مسئولین دوراندیشی لازم برای حل مشکلات کشور را ندارند
		مسئولین جمهوری اسلامی از تخصص و مهارت لازم برای انجام وظایف شان برخوردارند
		اکثر مسئولین ما تجربه و پختگی لازم برای انجام امور را دارند
		مسئولین ما منفعت جمعی جامعه را به مصالح فردی شان ترجیح می دهند
		من فکر میکنم برخی از مسئولین در مورد جلوگیری از حیف و میل بیت المال کاری نمی کنند
		مسئولین در مورد مردم احساس وظیفه و دلسوزی دارند
		ما احساس آسودگی داریم چون مسئولین تمام تلاش خود را در پیشگیری از جرم انجام می دهند
		به نظرم برخی از مسئولین رده بالا توان اجرایی بالایی ندارند
		مسئولین از امکانات کشور به خوبی برای دستیابی به توسعه استفاده می کنند
		اکثر مسئولین نشان داده اند که به فکر امنیت کشور هستند
		۲
شورای نگهبان		
قضات دادگاه		
قوه قضاییه		
نیروی انتظامی		
رئیس جمهور		
وزیران دولت		
اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام		
اعضای مجلس خبرگان رهبری		
۳	نظام سیاسی	
		از اکثر مواضع جمهوری اسلامی در امور داخلی پشتیبانی میکنم
		افراد جامعه می توانند به راحتی به نظام جمهوری اسلامی انتقاد کنند بدون اینکه پیامدی برایشان داشته باشد
		به نظر می رسد نظام سیاسی تمایلی برای شرکت دادن واقعی مردم در اداره سیاسی جامعه را ندارد
		نظر اکثریت مردم در انتخابات محترم است و نتیجه انتخابات اغلب همان است که مردم می خواهند.
		نظام جمهوری اسلامی بیش از هر چیز در فکر بهبود جامعه است
		اگر خدای ناکرده حادثه ای نظیر جنگ پیش بیاید حاضر به دفاع از نظام هستم
		تعامل مردم ونظام بیشتر دوستانه است تا بر مبنای زور.

مردم در تصمیم‌گیری‌های نظام نقش کاملاً جدی دارند		
قانون اساسی متناسب با وضعیت فعلی کشور نیست و باید اصلاح شود		
در کل عملکرد نظام سیاسی به نفع مردم است		
به کارهایی که نظام جمهوری اسلامی انجام می‌دهد می‌توان اعتماد کرد		
نظام جمهوری اسلامی در انجام کارها به نظرات و خواسته‌های مردم توجهی ندارد		
تمام سعی نظام جمهوری اسلامی تامین منافع عمومی است نه منافع و خواسته‌های افراد خاص		
عده‌ای معتقدند هر چه می‌گذرد اوضاع مملکت بهتر می‌شود		

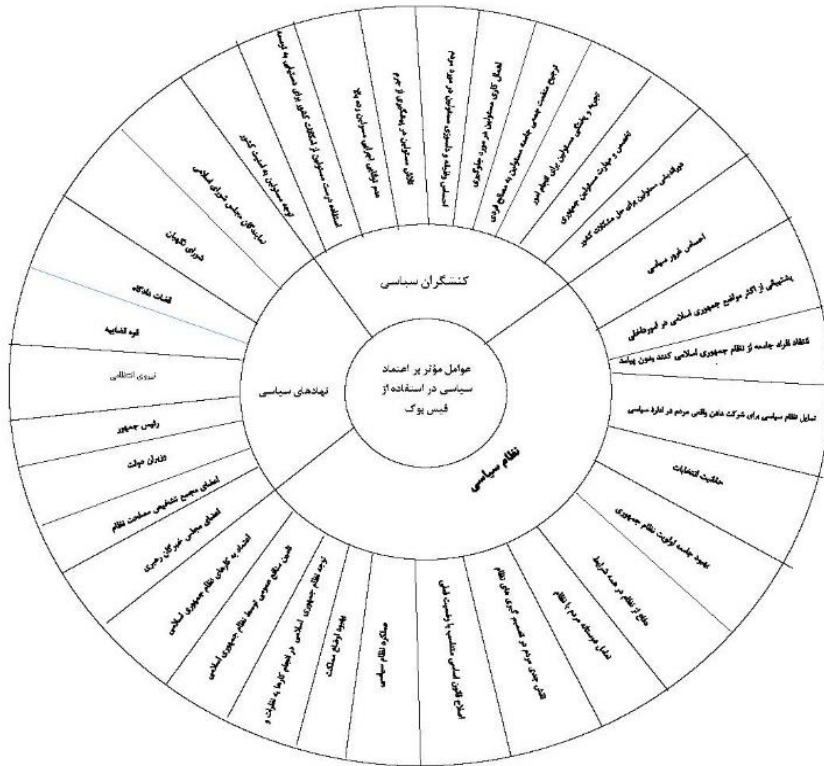
در این مرحله وجوه مشترک مؤلفه‌های برآمده از مراحل قبلی شناسایی شده و با توجه به اشتراکات آن‌ها در دسته‌بندی کلی‌تر و محدودتری ساماندهی شدند. در مرحله اول مضمون‌های زیادی به دست آمد که با تلفیق و تحلیل آنها با استفاده از فرایند رفت و برگشتی تحلیل داده‌ها مجموعه کل کدهای اولیه به کدهای کمتری تقلید یافتند به این گونه که به منظور جلوگیری از تکرار تمام کدهای اولیه تکراری یا مشابه که از لحاظ مفهومی بسیار به هم نزدیک بودند در یک مجموعه واحد قرار گرفتند و مفاهیمی را به وجود آوردند که مقولات را تشکیل دادند نتایج حاصل از این مرحله در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳ سوال‌های اصلی شناسایی شده (کدگذاری انتخابی)

کد گذاری باز	کد محوری	کد انتخابی
دوران‌دیشی مسئولین برای حل مشکلات کشور، تخصص و مهارت مسئولین جمهوری اسلامی برای انجام وظایف شان، تجربه و پختگی مسئولین برای انجام امور، ترجیح منفعت جمعی جامعه مسئولین به مصالح فردی، بی‌توجهی دولتمردان نسبت به پیشگیری و تضييع بيت المال، احساس مسئولیت و تکلیف مسئولین در مورد مردم، تلاش مسئولین در پیشگیری از جرم، عدم توانایی اجرایی مسئولین رده بالا، استفاده درست مسئولین از امکانات کشور برای دستیابی به توسعه، توجه مسئولین به امنیت کشور	کنشگران سیاسی	عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک
نمایندگان مجلس شورای اسلامی		
شورای نگهبان، قضات دادگاه، قوه		

<p>قضایه، نیروی انتظامی، رئیس جمهور وزیران دولت، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، اعضای مجلس خبرگان رهبری</p>	<p>نهادهای سیاسی</p>	
<p>احساس غرور سیاسی پشتیبانی از اکثر مواضع جمهوری اسلامی در امور داخلی انتقاد افراد جامعه از نظام جمهوری اسلامی کنند بدون پیامد سیاسی تمایل نظام سیاسی برای شرکت دادن واقعی مردم در اداره سیاسی جامعه حقانیت انتخابات بهبود جامعه اولویت نظام جمهوری اسلامی دفاع از نظام در همه شرایط تعامل دوستانه مردم و نظام نقش جدی مردم در تصمیم گیری های نظام اصلاح قانون اساسی متناسب با وضعیت فعلی کشور عملکرد نظام سیاسی بهبود اوضاع مملکت توجه نظام جمهوری اسلامی در انجام کارها به نظرات و خواسته های مردم تامین منافع عمومی توسط نظام جمهوری اسلامی اعتماد به کارهای نظام جمهوری اسلامی</p>	<p>نظام سیاسی</p>	

۳۴ شاخص در قالب ۳ مؤلفه (کنشگران سیاسی، نهادهای سیاسی و نظام سیاسی) برای تعیین کفایت لازم جهت انتخاب مقوله های اصلی جهت بررسی پاسخ های مربوط به سوال پژوهشگر در نظر گرفته شده است.

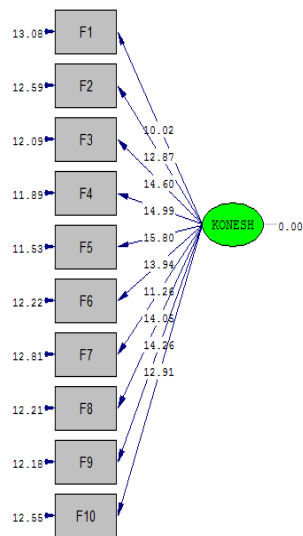

شکل ۲: عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس یوک

تحلیل عاملی اکتشافی کنشگران سیاسی

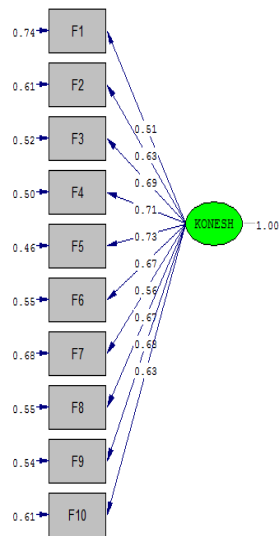
متغیر مستقل کنشگران سیاسی دارای ۱۰ شاخص می باشد. در زیر نتایج تحلیل عاملی تأییدی متغیر کنشگران سیاسی آمده است.

مدل در حالت ضرایب معناداری

Chi-Square=69.54, df=35, P-value=0.00046, RMSEA=0.051

مدل در حالت تخمین استاندارد

Chi-Square=69.54, df=35, P-value=0.00046, RMSEA=0.051

شکل ۲ تحلیل عاملی تأییدی متغیر کنشگران سیاسی در حالت ضرایب معناداری

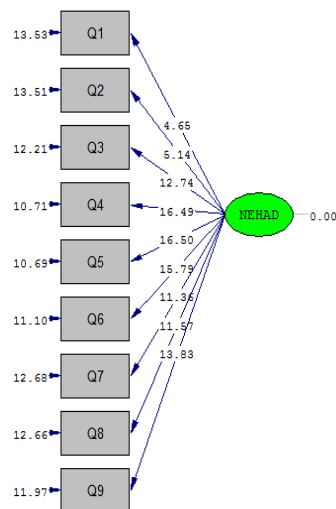
شکل ۱ تحلیل عاملی تأییدی متغیر کنشگران سیاسی در حالت تخمین استاندارد

بارهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد میزان تاثیر هر کدام از متغیرها و یا گویه ها را در توضیح و تبیین واریانس نمرات متغیر یا عامل اصلی نشان می دهد. به عبارت دیگر بار عاملی نشان دهنده میزان همبستگی هر متغیر مشاهده گر(سوال پرسشنامه) با متغیر مکنون (عامل ها) می باشد. هر چه بار عاملی بزرگتر و به عدد یک نزدیکتر باشد، یعنی متغیر مشاهده شده (سؤال) بهتر می تواند متغیر مکنون یا پنهان را تبیین نماید. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین $0/3$ و $0/6$ قابل قبول و اگر بیشتر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است. در حالت معنی داری نیز باید ارزش t (ضریب مسیر در حالت معنی داری) بیشتر از مقدار $1/96$ باشد تا رابطه بین هر سؤال و متغیر مورد نظر معنی دار باشد. در صورتیکه که ارزش t برای همه سؤالات بیشتر از مقدار $1/96$ بدست آمده لذا رابطه بین سؤالات و متغیر مورد نظر معنی دار بوده و بنابراین سؤالات تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند. بر اساس نتیجه تحلیل عاملی T با توجه به اینکه همه بارهای عاملی ابعاد بزرگتر از $0/30$ و ضرایب معناداری آنها نیز بزرگتر از $1/96$ می باشند پس هر ۱۰ شاخص متغیر مستقل کنشگران سیاسی تأیید می شوند.

تحلیل عاملی اکتشافی نهادهای سیاسی

متغیر مستقل نهادهای سیاسی دارای ۹ شاخص می باشد. در زیر نتایج تحلیل عاملی

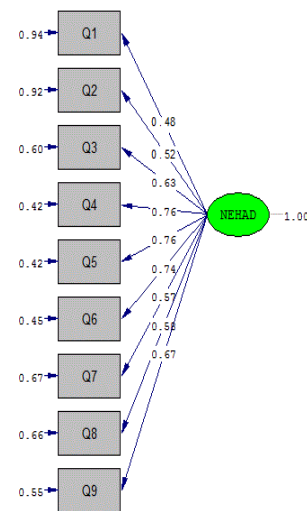
مدل در حالت ضرایب معناداری

Chi-Square=75.31, df=27, P-value=0.00000, RMSEA=0.068

شکل ۴ تحلیل عاملی تأییدی متغیر نهادهای سیاسی در حالت ضرایب معناداری

مدل در حالت تخمین استاندارد

Chi-Square=75.31, df=27, P-value=0.00000, RMSEA=0.068

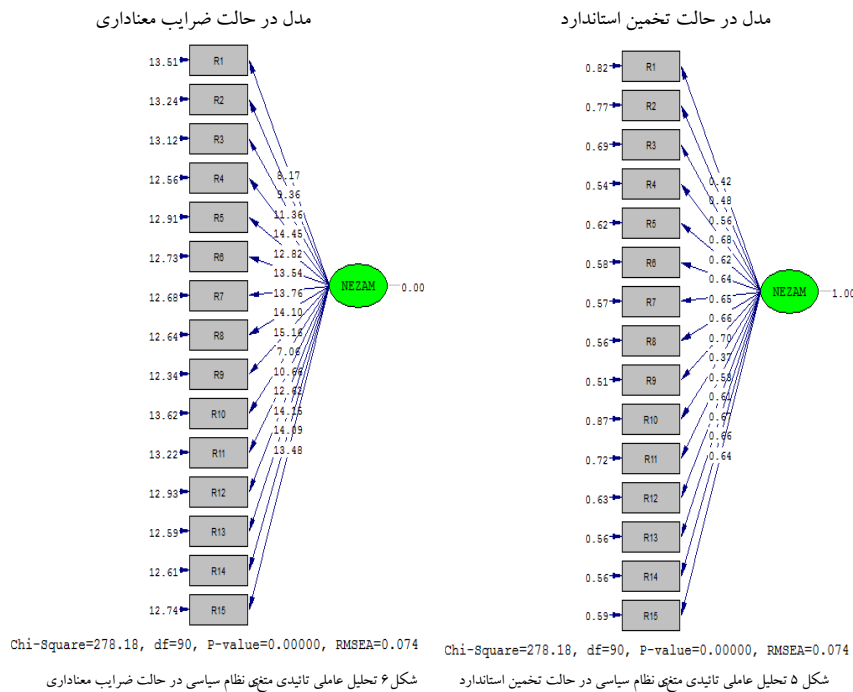
شکل ۳ تحلیل عاملی تأییدی متغیر نهادهای سیاسی در حالت تخمین استاندارد

تائیدی متغیر نهادهای سیاسی آمده است.

بارهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد میزان تاثیر هر کدام از متغیرها و یا گویه ها را در توضیح و تبیین واریانس نمرات متغیر یا عامل اصلی نشان می دهد. به عبارت دیگر بار عاملی نشان دهنده میزان همبستگی هر متغیر مشاهده گر (سوال پرسشنامه) با متغیر مکنون (عامل ها) می باشد. هر چه بار عاملی بزرگتر و به عدد یک نزدیکتر باشد، یعنی متغیر مشاهده شده (سؤال) بهتر می تواند متغیر مکنون یا پنهان را تبیین نماید. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین $0/3$ و $0/6$ قابل قبول و اگر بیشتر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است. در حالت معنی داری نیز باید ارزش t (ضریب مسیر در حالت معنی داری) بیشتر از مقدار $1/96$ باشد تا رابطه بین هر سؤال و متغیر مورد نظر معنی دار باشد. در صورتیکه که ارزش t برای همه سؤالات بیشتر از مقدار $1/96$ بدست آمده لذا رابطه بین سؤالات و متغیر مورد نظر معنی دار بوده و بنابراین سؤالات تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند. بر اساس نتیجه تحلیل عاملی T با توجه به اینکه همه بارهای عاملی ابعاد بزرگتر از $0/30$ و ضرایب معناداری آنها نیز بزرگتر از $1/96$ می باشند پس هر ۹ شاخص متغیر مستقل نهادهای سیاسی تائید می شوند.

تحلیل عاملی اکتشافی نظام سیاسی

متغیر مستقل نظام سیاسی دارای ۱۵ شاخص می باشد. در زیر نتایج تحلیل عاملی تائیدی متغیر نظام سیاسی آمده است.

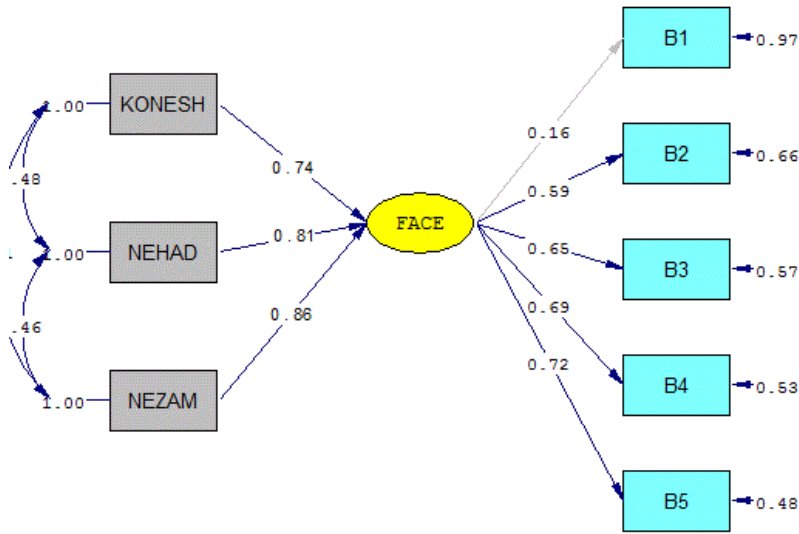

بارهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد میزان تاثیر هر کدام از متغیرها و یا گویه ها را در توضیح و تبیین واریانس نمرات متغیر یا عامل اصلی نشان می دهد. به عبارت دیگر بار عاملی نشان دهنده میزان همبستگی هر متغیر مشاهده گر (سوال پرسشنامه) با متغیر مکنون (عامل ها) می باشد. هر چه بار عاملی بزرگتر و به عدد یک نزدیکتر باشد، یعنی متغیر مشاهده شده (سؤال) بهتر می تواند متغیر مکنون یا پنهان را تبیین نماید. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین $0/3$ و $0/6$ قابل قبول و اگر بیشتر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است. در حالت معنی داری نیز باید ارزش t ضریب مسیر در حالت معنی داری) بیشتر از مقدار $1/96$ باشد تا رابطه بین هر سؤال و متغیر مورد نظر معنی دار باشد. در صورتیکه که ارزش t برای همه سؤالات بیشتر از مقدار $1/96$ بدست آمده لذا رابطه بین سؤالات و متغیر مورد نظر معنی دار بوده و بنابراین سؤالات تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند. بر اساس نتیجه تحلیل عاملی T با توجه به اینکه همه بارهای عاملی ابعاد بزرگتر از $0/30$ و ضرایب معناداری آنها نیز بزرگتر از $1/96$ می باشند پس هر ۱۵ شاخص متغیر مستقل نظام سیاسی تأیید می شوند.

بررسی مدل ساختاری (تحلیل مسیر)

در این قسمت به دنبال اثبات فرضیه های تحقیق هستیم. مدل فرضیه ها ارایه می شود که در آن با توجه به اعداد معناداری فرضیه مورد پذیرش را رد می گردند.

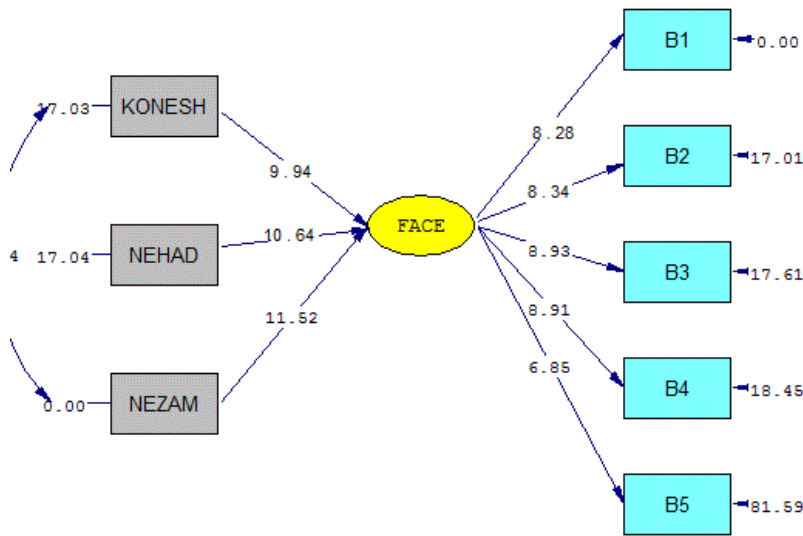
مدل در حالت تخمین استاندارد

Chi-Square=-99.43, df=17, P-value= .00000, RMSEA= 0.70

شکل ۷ مدل معناداری فرضیه ها تحقیق در حالت تخمین استاندارد

مدل در حالت ضرایب معناداری

Chi-Square=-99.43, df=17, P-value=0.00000, RMSEA=0.070

شکل ۸ مدل معناداری فرضیه ها تحقیق در حالت ضرایب معناداری

فرضیه ۱: کنشگران سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر دارند.

جدول ۴ نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری: فرضیه ۱

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب استاندارد	T-value	نتیجه آزمون
-------------	--------------	----------------	---------	-------------

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر کنشگران سیاسی و استفاده از فیس بوک برابر با ۹/۹۴ و بزرگتر از ۱/۹۶ می باشد، پس کنشگران سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر معنی داری دارد. همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با ۰/۷۴ شده است، پس می توان نتیجه گرفت که کنشگران سیاسی در استفاده از فیس بوک دارای تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری است.

فرضیه ۲: نهادهای سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر دارند.

جدول ۵ نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری: فرضیه ۲

نتیجه آزمون	T-value	ضریب استاندارد	متغیر وابسته	متغیر مستقل
رد H ₀	۶۴ ۱۰/	۰/۸۱	استفاده از فیس بوک	نهادهای سیاسی

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر نهادهای سیاسی و استفاده از فیس بوک برابر با ۱۰/۶۴ و بزرگتر از ۱/۹۶ می باشد، پس نهادهای سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر معنی داری دارند. همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با ۰/۸۱ شده است، پس می توان نتیجه گرفت که نهادهای سیاسی در استفاده از فیس بوک دارای تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری است.

فرضیه ۳: نظام سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر دارند.

جدول ۶ نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری: فرضیه ۳

نتیجه آزمون	T-value	ضریب استاندارد	متغیر وابسته	متغیر مستقل
رد H ₀	۵۲ ۱۱/	۰/۸۸	استفاده از فیس بوک	نظام سیاسی

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر نظام سیاسی و استفاده از فیس بوک برابر با ۱۱/۵۲ و بزرگتر از ۱/۹۶ می باشد، پس نظام سیاسی در استفاده از فیس بوک تأثیر معنی داری دارند. همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با ۰/۸۸ شده است، پس می توان نتیجه گرفت که نظام سیاسی در استفاده از فیس بوک دارای تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری است.

رتبه بندی عوامل شناسایی شده با استفاده از روش الگوی دیمتل

برای تعیین ترتیب عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک از حیث تأثیرگذاری، الگوی دیمتل بکار گرفته می شود. در ابتدا و براساس قدم های فوق الذکر

اقدام به محاسبه ماتریس ارتباطات M و توسط نرم افزار EXCEL انجام شده که در ادامه نحوه ماتریس M توضیح داده می شود :

ماتریس حاصل از نظرات خبرگان $M=$

α بزرگترین مجموعه سطری ماتریس M

جهت نرمالیزه نمودن ماتریس روابط مستقیم و به دست آوردن ماتریس M ، همه عناصر ماتریس به بزرگترین مجموع سطری این ماتریس تقسیم می شوند. با توجه به اینکه در ماتریس بزرگترین مجموع سطری حاصل متعلق به $(B=1/1)$ می باشد. لذا عناصر ماتریس در $\alpha=1/1$ ضرب می شود که نتیجه یعنی ماتریس M حاصل می شود. حال با داشتن ماتریس روابط مستقیم محاسبه شدت روابط $M(I-M)^{-1}$ شدت روابط مستقیم و $M^2(I-M)^{-1}$ شدت روابط غیرمستقیم انجام می گیرد. از آنجایی که مجموع دنباله نامحدود از آثار مستقیم و غیرمستقیم از عناصر بر یکدیگر به صورت یک تصاعد هندسی محاسبه می شوند، آثار غیرمستقیم در طول زنجیره پیوسته کاهش یافته و از دیاگرام حذف خواهد شد. مجموع درایه های سطری هر مؤلفه ماتریس $M(I-M)^{-1}$ ، شدت تأثیرگذاری مؤلفه مورد نظر به دیگر عناصر را نشان می دهد. شدت تأثیرگذاری هر عنصر به دیگر عناصر، بردار R نام دارد. مجموع درایه های ستونی هر مؤلفه ماتریس $M(I-M)^{-1}$ ، شدت تأثیرپذیری مؤلفه مورد نظر از دیگر عناصر را نشان می دهد، شدت تأثیرپذیری هر عنصر از دیگر عناصر، بردار J نام دارد. بردار $R+J$ وزن و میزان اهمیت معیارها را نشان می دهد. محل واقعی هر عنصر در سلسله مراتب نهایی توسط ستون های $(R-J)$ و $(R+J)$ مشخص می شود، به طوری که $(R-J)$ نشان دهنده موقعیت یک عنصر (در طول محور عرض ها) است و این موقعیت در صورت مثبت بودن $(R-J)$ ، به طور قطع یک نفوذ کننده بوده و در صورت منفی بودن آن، به طور قطع تحت نفوذ (دریافت کننده) خواهد بود. $(R+J)$ نشان دهنده مجموع شدت یک عنصر (در طول محور طول ها) هم از نظر نفوذ کننده و هم از نظر تحت نفوذ واقع شدن می باشد.

اولویت بندی عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک

جدول ۴: جدول R, J برای عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک

زیر معیارها	R	J	R+J	R-J	
	9/245305	7/794941	17.04025	1.450364	۱
کنشگران سیاسی	8/819471	7/461863	16.28133	1.357608	۲
نهادهای سیاسی	2/884511	4/866521	7/751032	-1/98201	۶

نتایج حاصل از ستون های (R-J) و (R+J) در جدول ۴ نشان می دهد که از بین ابعاد بررسی شده نظام سیاسی با مقادیر R، J، (R+J) و (R-J) به ترتیب (۹/۲۴۵۳۰۵، ۷/۷۹۴۹۴۱، ۱۷/۰۴۰۲۵ و ۱/۴۵۰۳۶۴) بیشترین تأثیر را بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک دارد و همچنین نهادهای سیاسی با مقادیر R، J، (R+J) و (R-J) به ترتیب (۲/۸۸۴۵۱۱، ۴/۸۶۶۵۲۱، ۷/۷۵۱۰۳۲ و ۱/۹۸۲۰۱-) کمترین تأثیر را عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک دارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان داد که عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک شامل ۳۴ شاخص در قالب ۳ مؤلفه (کنشگران سیاسی، نهادهای سیاسی، نظام سیاسی) می باشد. شاخص های مربوط به مؤلفه کنشگران سیاسی که از نظر پاسخ دهندگان از جمله عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک هستند شامل: دوران دیشی مسئولین برای حل مشکلات کشور، تخصص و مهارت مسئولین جمهوری اسلامی برای انجام وظایف شان، تجربه و پختگی مسئولین برای انجام امور، ترجیح منفعت جمعی جامعه مسئولین به مصالح فردی، بی توجهی دولتمردان نسبت به پیشگیری و تزییع بیت المال، احساس وظیفه و دلسوزی مسئولین در مورد مردم، تلاش مسئولین در پیشگیری از جرم، عدم توانایی اجرایی مسئولین رده بالا، استفاده درست مسئولین از امکانات کشور برای دستیابی به توسعه، توجه مسئولین به امنیت کشور می باشد. شاخص های مربوط به مؤلفه نهادهای سیاسی که از نظر پاسخ دهندگان از جمله عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک هستند شامل: نمایندگان مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، قضات دادگاه، قوه قضاییه، نیروی انتظامی، رئیس جمهور، وزیران دولت، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، اعضای مجلس خبرگان رهبری می باشد. شاخص های مربوط به نظام سیاسی که از نظر پاسخ دهندگان از جمله عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک هستند شامل: احساس غرور سیاسی، پشتیبانی از اکثر مواضع جمهوری اسلامی در امورد داخلی، انتقاد افراد جامعه از نظام جمهوری اسلامی بدون پیامد سیاسی، تمایل نظام سیاسی برای شرکت

دادن واقعی مردم در اداره سیاسی جامعه، حقانیت انتخابات، بهبود جامعه اولویت نظام جمهوری اسلامی، دفاع از نظام در همه شرایط، تعامل دوستانه مردم و نظام، نقش جدی مردم در تصمیم گیری های نظام، اصلاح قانون اساسی متناسب با وضعیت فعلی کشور، عملکرد نظام سیاسی، بهبود اوضاع مملکت، توجه نظام جمهوری اسلامی در انجام کارها به نظرات و خواسته های مردم، تامین منافع عمومی توسط نظام جمهوری اسلامی، اعتماد به کارهای نظام جمهوری اسلامی می باشد.

پس از شناسایی مؤلفه و شاخص مهم عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک، در مرحله بعد همه این شاخص ها و مؤلفه ها با استفاده از آزمون معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل از آزمون معادلات ساختاری با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی و به کمک نرم افزار لیزرل نشان داد که: بارهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد که نشان دهنده میزان همبستگی هر متغیر مشاهده گر (سوال پرسشنامه) با متغیر مکنون (عامل ها) می باشد و هر چه بار عاملی بزرگتر و به عدد یک نزدیکتر باشد، یعنی متغیر مشاهده شده (سؤال) بهتر می تواند متغیر مکنون یا پنهان را تبیین نماید، برای تمام شاخص ها و مؤلفه بیشتر از $0/3$ بوده و مقدار قابل قبولی است. همچنین ارزش t (ضریب مسیر در حالت معنی داری) همه شاخص ها و مؤلفه ها بیشتر از مقدار $1/96$ می باشد لذا رابطه بین سوالات و متغیر مورد نظر معنی دار بوده و بنابراین سوالات تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند. بنابراین می توان گفت که مؤلفه های کنشگران سیاسی، نهادهای سیاسی و نظام سیاسی از نظر پاسخ دهندگان از جمله عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک می باشند.

بعد از تحلیل شاخصها با استفاد از معادلات ساختاری، اولویت بندی شاخص ها با استفاده از تکنیک دیمتل انجام گرفت. نتایج پژوهش حاصل از روش الگوی دیمتل Dematel، نشان می دهد که نظام سیاسی بیشترین تأثیر را بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک دارد و همچنین بعد نهادهای سیاسی کمترین تأثیر را بر اعتماد سیاسی در استفاده از فیس بوک دارد.

منابع

- افه، کلاوس (۱۳۸۴). چگونه می‌توان به شهروندان اعتماد داشت. چاپ شده در کتاب سرمایه اجتماعی ترجمه افشین خاکبا و حسن پویان، تهران. شیرازه.
- امام جمعه زاده، جواد، صادقی، زهرا و محمود اوغلی، رضا و رهبر قاضی، محمود رضا (۱۳۹۲). تحلیل رابطه بین مصرف رسانه ای و میزان اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان. مجله جامعه‌شناسی کاربردی. س. بیست و پنجم. ش دوم. صص ۱۵-۳۲.
- رنی، آستین (۱۳۷۴). آشنایی با علم سیاست. ترجمه لیلا سازگار. تهران. بشر دانشگاه
- زتومکا، پیتر (۱۳۸۶). اعتماد نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه غلامرضا غفاری، تهران، شیرازه
- زونیس ماروین (۱۳۸۷). روان‌شناسی نخبگان سیاسی ایران. ترجمه صالحی، پرویز و لبادی، زهرا و امین زاده سلیمان. نشر: چاپخش
- مرادی، سالار و کواکبیان مصطفی و فلاحت پیشه، حشمت‌الله (۱۳۹۶). فراتحلیل مطالعات اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب اسلامی. فصلنامه علمی پژوهشی انقلاب اسلامی. س هفتم. ش ۲۴. صص ۱۰۶-۱۳۳
- Calenda, D. & Mosca, L. (2007). "The Political Use of the Internet Information". Communication & Society
- Fokuyama, f. (2009). *Trust: The Social Virtuous and the Creation of Prosperity*, New York: The Free Press
- Gross, Kimberly, sean Aday and paul r. Brewer (2004). *A Panel Study of Media Effeacts on Political and Social Trust After September 2001* Published by: sage. No4.
- Norris, Pippa. (1999). "Critical Citizens, Global Support or Democratic Governance", Oxford: Oxford University Press.
- Patricia, moy (2000). media effects on political and social trust. *journalism and mass communication*, vol. 77, no4
- The Impact of Using Facebook on Political Trust (Case of Study: Students of Payame Noor Universities in Isfahan Province)